

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2017

ВІЙСЬКОВА ПОЛІЦІЯ

Дегтяр Р. О.

*Студентка II курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Пахомов В. В.

*д.ю.н., доцент, завідувач кафедри КПДС Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету*

Питання регулювання діяльності органів на законодавчому рівні, які забезпечують військову безпеку України, на даний час потребують термінового осмислення. Дієвість заходів, спрямованих на посилення здатності військових формувань та правоохоронних органів, у яких передбачено проходження військової служби, протидіяти зовнішнім і внутрішнім загрозам, залежить від багатьох чинників. Важливе місце серед них посідає законодавче забезпечення військового запровадження у державі, правоохоронної, розвідувальної, контррозвідувальної діяльності, а також взаємодії військових формувань.

Інститут Військової поліції на сьогодні функціонує у багатьох державах та представляє особливу службу у Збройних Силах для підтримки законності та правопорядку. До таких держав слід віднести Російську Федерацію, Великобританію, Францію, Німеччину, Ізраїль, Італію, Казахстан, Сполучені Штати Америки та ін. Україна, яка знаходиться на шляху запровадження нової інституції – Військової поліції, повинна докорінно вивчити зарубіжний досвід функціонування такого органу та відповідально підійти щодо наділення його певними завданнями та повноваженнями [1, с. 129].

Функції військової поліції у Французькій республіці виконує Національна жандармерія, яка входить до складу Збройних сил і підпорядковується Міністру оборони Франції. Жандармерія вирішує завдання в інтересах Збройних сил, а також виконує значний обсяг поліцейських і адміністративних функцій в інтересах всієї держави. Діяльність жандармерії має міжвідомчий характер і координується також з Міністерством внутрішніх справ Франції та Міністерством юстиції Франції.

Військова поліція ФРН — самостійний рід військ Сухопутних військ бундесвера, вирішує завдання в інтересах ВВС, ВМС, а також військ союзників по НАТО, які перебувають на території Німеччини. Службовці військової поліції в Німеччині називаються фельд'єгерями. Центрального командування військової поліції в бундесвері не передбачено. Керівництво підрозділами військової поліції здійснює командир дивізії через свій штаб.

Італійські карабінери — це військові, організовані за територіальною ознакою як для національних, так і для міжнародних місій. Окрім цього, як орган правового порядку вони входять у склад Європоліції. В Італії карабінери виконують функції як військової, так і цивільної поліції і підпорядковані Міністерству оборони [2].

В Інституті законодавства Верховної Ради України нещодавно відбувся круглий стіл, присвячений обговоренню проблем функціонування правоохоронних органів, які забезпечують дотримання правопорядку у Збройних Силах та інших військових формуваннях України. Під час дискусії учасники обмінялися думками стосовно актуальних питань розвитку та реформування військової юстиції в Україні, а також сформулювали пропозиції щодо відновлення військових судів, створення військової поліції. За результатами обговорення досягнуто домовленостей про продовження активної роботи щодо науково-експертного забезпечення реформування військової юстиції в Україні [3].

У проекті Закону України «Про військову поліцію» (народні депутати ВР VIII-го скликання Паламарчук М. П., Король В. М.) дається таке визначення військової поліції: Військова поліція — військове правоохоронне формування, призначене для забезпечення правопорядку серед громадян України, які є військовослужбовцями, військовозобов'язаних та резервістів під час проходження ними зборів (далі - військовослужбовці), запобігання, виявлення кримінальних та інших правопорушень вчинених військовослужбовцями, а також працівниками та державними службовцями Міністерства оборони України і Збройних Сил України, їх розкриття і припинення, забезпечення безпеки дорожнього руху військових транспортних засобів, захисту прав і свобод військовослужбовців та військового майна від протиправних посягань, участі у протидії диверсійним проявам і терористичним актам та припиненні протиправних дій військовослужбовців і цивільних осіб на військових об'єктах.

Пропозиція уведення парламентарями нового правоохоронного формування в Україні – Військової поліції аргументована тим, що «на цей час у державі склалась ситуація, коли фактично в бойових умовах, під час виконання завдань у зоні проведення антитерористичної операції діюча система органів досудового розслідування не забезпечує ефективне та оперативне розслідування масових військових злочинів, що негативно впливає на стан боєготовності військових частин і підрозділів Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України»

Тобто українські народні депутати виходять з того, що у разі створення нової правоохоронної структури держава набуде ефективності та оперативності розслідування військових злочинів. Нещодавно стаття 38 Кримінального процесуального кодексу

України, яка встановлює перелік органів досудового розслідування зазнала змін у напрямі її доповнення Національним антикорупційним бюро України та Державним бюро розслідувань. У разі ухвалення Закону України «Про Військову поліцію», остання увійде до системи органів досудового розслідування. Адже зазначене закріплено серед завдань Військової поліції, а саме п. 2 ч.1 ст. 3 проекту згаданого вище Закону, у якому вказано, що основними завданнями Військової поліції є досудове розслідування злочинів та кримінальних проступків пов'язаних з проходженням військової служби, вчинених військовослужбовцями, а так само корупційних злочинів вчинених працівниками та державними службовцями Міністерства оборони України і Збройних Сил України. Крім того, серед функцій Військової поліції п. 2 ч. 2 ст. 7 згаданого законопроекту зазначається, що на Військову поліцію покладається здійснювати досудове розслідування злочинів та кримінальних проступків, віднесених законом до її підслідності [4].

Важливо зазначити, 6 червня президент України Петро Порошенко затвердив рішення РНБО про стратегічний оборонний бюлетень України. Своім указом гарант постановив увести в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року. Вказаний стратегічний оборонний бюлетень України є документом оборонного планування, що був розроблений за результатами оборонного огляду з метою визначення основних напрямів реалізації воєнної політики України та розвитку сил оборони до кінця 2020 року.

Рішення Ради національної безпеки і оборони України, яке введено в дію Указом Президента України від 6 червня 2016 року № 240/2016, зазначає оперативну ціль 3.7. - реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у Військову поліцію. Відповідно до неї, законодавчо визначено питання реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у Військову поліцію, загальну структуру та її основні функції з наданням права здійснювати досудове розслідування злочинів, вчинених військовослужбовцями Збройних Сил України проти встановленого порядку несення військової служби, та права ведення оперативно-розшукової діяльності. Спроможності Військової поліції нарощені, а її організаційна структура оптимізована відповідно до нової структури Збройних Сил України [5].

Туркот Микола зазначає, що військову поліцію бажано відокремити від Міністерства оборони України, а його голова не повинен підпорядковуватися ані керівникові цього міністерства, ані жодному керівнику іншого військового формування. Компетенція військової поліції має поширюватися на всі без винятку військові формування в Україні.

Військова поліція може стати важливим суб'єктом забезпечення правопорядку у Збройних Силах України та інших військових формуваннях. Слідчі підрозділи військової поліції доцільно комплектувати досвідченими юристами, які раніше були задіяні у реалізації функцій дізнання (дізнавачами військових частин та відповідних підрозділів Служби правопорядку згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України (КПК України) 1960 року) або досудового розслідування як слідчі військової прокуратури. Оперативним підрозділам цього військового формування доцільно надати право провадити оперативно-розшукову діяльність на підставі Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та негласні слідчі (розшукові) дії в порядку ст. 41 КПК України. У такий спосіб можливо досягти виконання багатьох завдань із забезпечення обороноздатності України, зокрема здійснення досудового розслідування фахівцями, які обізнані з роботою військових формувань, а процесуального керівництва – військовими прокурорами [6, с. 46].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Полякова О. С. Питання запровадження в Україні інституту військової поліції / О.С. Полякова // Журнал східноєвропейського права. – 2015. – № 13. – С. 128–131.
2. Військова поліція: іноземний досвід - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://na.mil.gov.ua/32263-vijskova-policiya-inozemnij-dosvid>
3. В Інституті законодавства Верховної Ради України відбувся круглий стіл, присвячений актуальним питанням розвитку та реформування військової юстиції в Україні (24.11.2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://instzak.rada.gov.ua>
4. Про Військову поліцію : Проект Закону України від 21 січня 2015 року № 1805 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53648#.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року "Про Стратегічний оборонний бюлетень України" : Указ Президента України № 240/2016 від 6 червня 2016 року
6. Туркот М.С. Військова складова національної безпеки України / М. С. Туркот // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2016. – № 2 (44). – С. 44–50.

ВІЙСЬКОВА ЮСТИЦІЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Дегтяр Р.О.

Студентка II курсу ННІ права